

Järvenpään Matteus-Passiosta odotettavissa väkevää draamaa

Johannes Bachin Matteus-passion tarkempaa syntyhistoriaa ei tiedetä, mutta sen tiedetään valmistuneen joitakin vuosia myöhemmin kuin vuoden 1724 pitkäperjantaina ensiesitetyn Johannes-passion. Matteus-passio on kolmituntinen musiikkijärkäle, jota on kuvattu henkistyneemmäksi ja mietiskelevämmäksi kuin avoimen dramaattista Johannes-passiota, joka on soinut esimerkiksi Canzonetta Novan pääsiäisajan ohjelmistossa useina vuosina. Matteus-passio sen sijaan on järvenpäälaisittain uusi teos. Canzonetta Novan johtajana puolisen vuotta sitten aloittanut **Elina Rantamäki** kertoo halunneensa tehdä Erkki Rajamäeltä perimänsä valmiiksi hyvässä musiikillisessa iskussa olleen kuoron kanssa ison ja haasteellisen, mutta lopulta yltäkylläisesti palkitsevan produktion, joka on tehty alusta asti uudella koostumuksella yhdessä ja joka on hitsannut tunnollisen ryhmän yhteen säännöllisissä harjoituksissa.

Elina Rantamäki laulaa itse Matteus-passion sopraanosolistina, ja kauniisti laulaakin. Hänen oma suosikkinsa sopraanoaarioista on *Aus Liebe will mein Heiland sterben* (*Vain meidän vuoks' käy tähän vaivaan*), joka saa lyyrisen sävyn pelkistetystä huilu-oboestästyksestä. Elinaa puhuttelee myös viulujen ja huilujen huokailevasti säestämä *Blute nur, du liebes Herz* (*Vaikeroi, syön rakkain nyt*), jossa Juudaksen äiti suree lapsensa päätöstä kavaltaa Jeesus 30 hopearahasta. Tämä soolo on teoksen ensimmäisellä puoliajalla, joka käsittelee tapahtumia kaikkien aikojen ensimmäisestä ehtoollisesta Kristuksen vangitsemiseen.

Tauon jälkeen käydään läpi asiat oikeudenkäynnistä hautaamiseen asti. Musiikkiin sisältyy riipaiseva altoaaria *Erbarme dich, mein Gott* (*Mua armahda, käyn, Jeesus, turviis kyynelöiden*), joka on monen klassisen musiikin harrastajan mielestä yksi kauneimmista aarioista kautta aikojen. Sen ja muut alttosolistin osuudet tulkitsee Saksassa vahvaa laulajan uraa luonut **Merja Mäkelä**.

Bach käyttää Matteus-passiossa kahta kuoroa, jotka toisinaan yhtyvät seesteisiin koraaleihin, toisinaan toimivat toistensa vastavoimina. Kuorojen laulajista runsaat puolet tulee Canzonetta Novasta ja loput espoolaisesta Navichorus-kuorosta. Yhteensä laulajia on toista sataa.

Ykköskuoron järvenpäälainen alto **Hanna-Maria Antikainen** kertoo laulaneensa Matteus-passiota Oulussa 15 vuotta sitten paljon pienemmällä porukalla, mutta tämänkertainen yli 100 laulajan versio on ihan eri lailla iso kokemus. Hänen mielestään passion viimeinen osa on niin lumoavan kaunis, että pelkästään sen takia kannattaisi tulla istumaan kolmeksi tunniksi kirkon penkkiin.

Hanna-Maria Antikainen (vas) ja Teija Paavola ovat laulaneet Canzonetta Novan alttoina jo yhteensä 30 vuotta.

Kakkoskuorossakin on ainakin yksi oululaislähtöinen, **Senja Niskala**. Hän liittyi Navichorus-kuoroon vain nelisen kuukautta sitten ja kertoi, ettei ole ikinä tuntenut niin tervetulleeksi mihinkään yhteisöön kuin kuoroon liittyessään. Uuden ison teoksen omaksuminen näin nopeasti on ollut sen verran haasteellista, että Senja myöntää harjoitelleensa sopraanostemmojaan salaa kotonaan. Oppimista lienee helpottanut sekin, että hän on koulutukseltaan klassisen laulun opettaja. Ensikokemuksen yhteisharjoituksen satapäisen joukon mukana laulamisesta Senja tiivistää nuoren naisen sanakäänteiksi: ”Tosi makeen kuuloinen”. Navichorus-kuorossa 31 vuotta laulanut ja kaikenlaisissa liemissä keitetty basso **Erkki Rämö** totesi, että nyt edessä oleva Matteus-passio on yhä iso musiikillinen elämys ja esittäjilleen haasteellinen teos, joka pitää kokeneenkin laulajan nöyränä.

Monilla kuorolaisista on ammattimusiikkitaustaa. Yksi heistä, Canzonetta Novaan hiljattain liittynyt nimestään huolimatta umpisuomalainen basso **Juha Unkari**, kertoi kasvaneensa erilleen edellisestä kuorostaan joskus viime vuosituhannen loppupuolella ja paluu nyt takaisin kuorolaulun pariin tuntuu todella hyvältä. Hän toteaa olleen helppoa äänellisesti ja kaikin puolin muutenkin sopeutua järvenpääläiseen porukkaan jokunen viikko takaperin, ja Matteus-passion harjoituksissa ykköskuoron bassoriviin ilmaantuneiden espoolaistenkin kanssa löytyi ongelmitta yhtenäisen laulutapa. Bachhan on ollut sen verran realistinen, että ei ole säveltänyt bassolle samaan tapaan kuin muille äänialoille esimerkiksi monimutkaisia trillejä, jotka voitaisiin esittää eri tyylillä Espoossa ja Järvenpäässä.

Kun sekä ykkös- että kakkoskuoro ovat järvenpääläis-espoolaisia cocktaileja, yksi ensimmäisten yhteisten harjoitusten tärkeistä tavoitteista oli yhtenäistää esittämisen tyyliä. Kapellimestari **Seppo Murto** totesi, että esitykseen haetaan draamaa erityisesti tekstin ehdoin. Kuorojen laulutapa on milloin pelokas, milloin uhmakkaan julistava, loppupuolella kehtolaulumaisen lempeä. Kun siihen päälle lisätään laulajauransa komealla tavalla päättävän **Jorma Hynnisen** hyvin väkevä Jeesuksen roolin tulkinta, muiden viiden solistin – edellä jäivät mainitsematta **Jussi Salosen** evankelistan rooli, **Simo Mäkisen** tenorisoolot ja **Elja Puukon** bassosoolot – hienot osuudet ja Tallinnan barokkiorkesterin taitava soitto, kaikki eväät syvälliseen passiokokemukseen ovat olemassa. Ennakkokiinnostuksesta päätellen Järvenpään kirkko saattaa olla Matteus-passion esitysiltana hiljaisen viikon keskiviikkona hyvinkin täynnä, joten kannattaa tulla hyvissä ajoin ennen iltakuutta.

Teksti ja kuvat: Eero Pukkala

Suomennokset ja joitakin faktatietoja poimittu teoksesta *Sävelten maa* (WSOY 1989).

Seppo Murto johtaa. Taustalla tarkkailee harjoitusten sujumista Canzonetta Novan johtaja Elina Rantamäki.

